

Het voorbijgaan

Nicci Gerrard bij Boekerij:

De onderstroom
Het voorbijgaan
In het maanlicht
Het weerzien
Nooit vergeten
Huis van herinneringen

Soham: het verhaal achter een gruweldaad (non-fictie)

Nicci Gerrard

Het voorbijgaan

Ooit waren Adrian en Irene verliefd,
maar de glans is eraf. Waar ging het mis?

Eerste druk 2004
Vijfentwintigste druk 2019

ISBN 978-90-225-8554-2
ISBN 978-94-023-0385-8 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Solace*
Vertaling: Sabine Mutsaers
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagbeeld: iStock
Auteursfoto: Mark Pringle
Zetwerk: Mat-Zet bv, Soest

© 2004 by Nicci Gerrard
© 2004 voor de Nederlandse taal: De Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Edgar, Anna, Hadley en Molly

I

WANNEER WAS HET ALLEMAAL BEGONNEN? ZE ZOU HET nooit precies weten, al kon ze het later, als een vinger die op een kaart de brede rivier volgt tot aan het onzichtbaar dunne lijntje van zijn oorsprong, terugvoeren op een avond in het begin van de winter. Buiten was het koud en donker, met een vochtige, stormachtige wind; het gerammel van deksels op vuilnisbakken, het sissende geluid van auto's die door plassen reden, het geritsel van struiken en het kraken van doorbuigende takken. Binnen was het warm, en in het schijnsel van de lampen en kaarsen zag de huiskamer eruit als een diepe grot in het geheime hart van Londen. Ze mijmerde over hoe het had kunnen gaan, tot ze niet langer kon onderscheiden wat ze wist en wat ze er zelf bij verzonnen had. Ze scheen licht in de duistere hoekjes, vulde de geheimzinnige stilten met het suggestieve gemurmel van hun stemmen en haalde zich hen samen voor de geest: het moment waarop de lucifer werd afgestreken, het kille vlammetje dat aan het droge zwavelkopje likte, terwijl niemand nog enig benul had van de enorme brand die zou uitbreken. En als ze het hadden geweten, zouden ze het dan hebben tegengehouden? Hadden ze dan het vlammetje uitgeblazen en het daarbij gelaten? Een kortstondige kans; later zouden ze alleen maar denken – als ze er al aan terugdachten – dat het raar kon lopen in het leven.

En zij? Als Irene zelf de verborgen vernietigingskracht van die avond had kunnen terughangen in zijn geoliede scharnieren en de

deur met een trefzekere klik had kunnen dichttrekken, zou ze dat dan hebben gedaan? Of toch niet?

Iedereen ging laat naar huis, alleen of in groepjes van twee. Irene keek toe hoe de gasten zich over Adrian heen bogen, die languit op de doorgezakte bank lag, en hem een schouderklopje gaven, hem even omhelsden of kusten en zeiden dat ze ervan genoten hadden hem te zien acteren, dat hij het fantastisch had gedaan, geweldig. Dit was het begin van iets heel moois, zeiden ze, al geloofden ze het zelf niet echt, want hij was maar twee keer in beeld geweest, de tweede keer als lijk in een hoekje van het televisiescherm, zijn benen akelig wit en behaard. Irene zag dat hij een beetje dronken naar zijn gasten glimlachte en dat hij het zelf ook niet helemaal geloofde, maar hij voelde zich lekker door de alcohol. En door de nieuwe hoop. Hij keek naar het truitje van Sarah, dat zo strak om haar zwangere buik spande dat hij de vorm van haar navel kon zien; hij ademde de nicotine-met-aftershavelucht van Greg in, en de scherpe geur van Mona's geraffineerde parfum.

Alle anderen zagen er dronken en ontspannen uit, wazig in het schijnsel van het vuur, de scherpe kantjes verzacht door de drank en de vermoeidheid, maar Irene voelde zich waakzaam en alert, met vlijmscherpe kantjes en harde hoekige lijnen. Ze wist precies hoe Adrian zich nu voelde, alsof zij het was die daar lag. Een vage maar hardnekkige hoofdpijn klopte boven zijn linkeroog. Morgen zou hij een droge mond hebben en misselijk en chagrijnig zijn door de anticlimax. Hij zou tegen de kinderen snauwen, zich snijden bij het scheren en nog verontruster dan anders naar zijn door een kater geteisterde gezicht in de spiegel kijken. Nu glimlachte hij nog een keer, de huid rond zijn mond strakgespannen, en hij schonk zijn wijnglas weer vol en dronk er met onbekommerde, snelle teugen van, zonder zich iets van Irenes bezorgde blikken aan te trekken. Hij gaf Gary een hand, kuste Lia op haar mondhoek en zei tegen zijn vrienden dat ze heus niet hoefden te gaan. Ze moesten nog even blijven. Hij wilde niet dat er een eind aan de avond zou komen, hij wilde niet dat het morgen zou worden, met het kille, blikkerige licht dat bij de ochtend hoorde.

Toen begon er een kind te huilen, een snikkende roep om 'Mama!

Maaamaaa!', en Irene stond onmiddellijk op, keerde de paar gasten die bleven plakken de rug toe en liep naar boven, over de kale vloerbedekking van de overloop naar de badkamer, waar Clem op haar knieën op de koude tegelvloer zat, over de wc-pot gebogen, jammerend in het halfdonker. Irene hurkte naast haar dochtertje neer, legde een koele hand op haar klamme voorhoofd en stelde haar zachtjes gerust. 'Popje,' zei ze. 'Lieverd.' Ze hoorde deuren openen dichtgaan en mensen 'tot ziens' roepen. 'Het gaat wel weer over,' zei ze. 'Het komt helemaal goed.' Ze wist dat ze het net zozeer tegen zichzelf had als tegen haar dochter. Ze wilde niet terug naar beneden, nog niet.

Dus kon ze later alleen maar fantaseren over wat er daarna gebeurd moest zijn, tot ze het gevoel had dat ze er zelf bij was geweest; alsof ze hen vanuit het duister had bespied. Op het laatst was alleen Frankie er nog. Ze zat aan de tafel, die nog bezaaid was met de rommel van die avond, met haar benen een klein stukje uit elkaar, zodat Adrian haar zachte dijën zag. Ze droeg een dunne wijde blouse, en wanneer ze zich vooroverboog kon hij de welving van haar borsten zien. Even had ze iets tijdloos, als een kunstwerk: het middeleeuwse blauw van haar blouse en haar roomkleurige, sterke blote onderarmen, met de kaarsen achter haar die de troep op tafel belichtten: de doffe glans van het bestek, de slappe oranje krullen mandarijn-schil en de witte borden waarop felgekleurde papieren servetten verfrommeld tussen de etensresten lagen. Frankie pakte haar glas met het laatste bodempje wijn en dronk het leeg. Hij zag de spieren in haar keel bewegen en keek naar de rode afdruk die haar mond op de rand van het glas achterliet. Ze had één schoen half uitgedaan. Er viel een losgeraakte lok donkerblond haar over haar wang. Ze glimlachte naar hem en stond op, met een hand op de tafel om haar evenwicht te bewaren. Hij hoorde Irenes driftige voetstappen op de houten vloer in een van de kamers boven, een deur die dichtsliep, een kind dat hard hoestte, en toen werd het langzaam stil.

Irene was degene die erop had gestaan hun vrienden uit te nodigen om bij hen thuis naar de film te komen kijken. De productie-maatschappij had hun die al weken geleden op video toegestuurd, maar die avond werd hij uitgezonden op televisie, met Adrians naam aan het eind van de aftiteling, in kleinere, sneller verdwijnen-

de letters dan de namen van de hoofdrolspelers. De televisiegids noemde de film 'overbodig', en Adrian was het daar stiekem mee eens geweest, maar Irene had gezegd dat ze het moesten vieren. Ze had vijftien goede bekenden uitgenodigd en enkelen van hen hadden iemand meegebracht, zodat ze met vijftwintig personen in hun kleine huiskamer hadden gezeten. Irene had de tafel tegen de muur geschoven en alle stoelen en kussens rond de televisie opgesteld. De halvemaantjes van bladerdeeg die ze had gemaakt, gevuld met tomaat en kaas, waren in de oven opengebarsten; de inhoud was aangekoekt aan de bakplaat, donker en borrelend. Ze had grote stukken Cheshire-kaas en ingelegd zuur gekocht, en knapperige stokbroden die ze in de oven had opgewarmd, zakken mandarijnen met losse, bobbelige schillen, appel-rozijnevlaaitjes, een krat bier en een doos Chileense rode wijn, die in de aanbieding was bij de slijter. Ze had borden uitgezocht waar niet al te veel stukjes af waren en die samen met een assortiment glazen op tafel gezet, met de papieren servetjes die nog over waren van Sasha's verjaardag en kaarsen die ze stevig in de glazen kandelaars had gedrukt. En toen waren hun vrienden gekomen, met flessen mousserende wijn waarvan ze de kurk tegen het plafond lieten knallen, en ze waren zo dronken geworden dat ze niet zagen hoe waardeloos de film eigenlijk was, of misschien kon het hun niets schelen. Irene had het bedoeld als een gebaar van vertrouwen, maar het had tevens iets weemoedigs. Misschien was dit het begin van iets nieuws, zoals hun vrienden hadden beweerd toen ze het glas hieven en welgemeend proostten, of misschien was het eenvoudigweg de weinig spectaculaire slotscène van een carrière die nooit van de grond was gekomen.

Nu was Irene boven en zat alleen Frankie nog hier, glimlachend met haar elleboog op tafel geleund. De kaars achter haar wierp flakkerend schaduwen op. Ze stond op, enigszins onvast op haar benen, en giechelde.

'Ik moest maar eens gaan,' zei ze. 'Het is al laat. Morgen ben ik niks waard.'

'Niet weggaan,' zei hij. 'Als jij gaat, is er niemand meer en is het allemaal voorbij, en wat moet ik dan? Blijf nou hier. Hou me gezelschap. Neem nog wat te drinken.'

'Nee, echt. Ik was helemaal niet van plan om het zo laat te maken.'

‘Het is niet laat. Het is pas...’ Hij tuurde met half dichtgeknepen ogen op zijn horloge. De cijfertjes dansten.

‘Ik bel een taxi, als het mag. De metro is dadelijk dicht en bovendien wil ik ’s avonds laat niet door Hackney lopen.’

‘Ga je gang, bel maar.’ Hij gebaarde naar de telefoon. ‘Ik kan niet opstaan.’

Ze toetste het nummer in, gaf het adres door en ging toen naast de bank op de grond zitten, met gekruiste benen, waardoor haar rok omhoogkroop. Hij wendde zijn blik af en keek toen toch weer.

‘Tien minuten,’ zei ze. ‘Hooguit. Bedank Irene maar namens mij.’

‘Ze zal zo wel terugkomen, maar Clemmie heeft een of ander virus te pakken...’

‘Geeft niks.’

‘Schenk nog eens wat wijn voor me in.’

‘Zou je dat wel doen?’ vroeg ze, maar ze schonk zijn glas vol en nam er zelf een slok uit voordat ze het aan hem gaf. Er zat een rode veeg op de rand, en hij hief zijn hoofd om zijn lippen op de plek te drukken waar de hare hadden gezeten en nam een gulzige slok. Hij voelde hoe zijn spieren zich ontspanden, zijn gedachten vrijkwamen en de woorden uiteenvielen tot losse flarden.

Hij had Frankie nooit eerder echt bekeken – ze was het jongere zusje van de beste vriendin van zijn vrouw. Hij kende haar al meer dan twaalf jaar, maar ze was altijd ergens op de achtergrond gebleven. Vanaf de bank zag hij dat ze geen beha droeg en dat haar borsten vol en zacht waren, en ze had gespierde kuiten en lange oorleletjes, met kleurige, rinkelende hangers erin. Er zat een piepklein littekentje in haar brede wenkbrauw en haar scheiding liep een beetje scheef. Haar make-up was enigszins uitgelopen; ze zag er zacht en wazig uit, als iemand die vol geheimen zat.

‘Ik geloof dat ik een beetje dronken ben,’ zei hij. Als hij nu zijn ogen dichtdeed zou de kamer gaan draaien en zou hij op drift raken. Hij hield ze open en nam nog een slok.

Frankie legde haar hand heel zachtjes op zijn bovenbeen. ‘Het is jouw avond,’ zei ze. Hij keek even naar haar hand, naar de slanke vingers op zijn been, de paarlemoeren nagels. Boven klonk het geluid van een deur die zachtjes dichtging. Adrian zette zijn wijnglas

neer en legde zonder haar aan te kijken zijn hand op Frankies blonde, warme hoofd. Hij stelde zich voor hoe Irene boven aan de deur van de slaapkamer luisterde of alles in orde was, zoals ze avond na avond deed, haar hoofd een beetje schuin en een gespannen, verwachtingsvolle uitdrukking op haar gezicht, en hij klemde zijn vingers om de dikke pluk haar en trok Frankie naar zich toe. Ze ging op haar knieën zitten en boog zich over de bank heen naar hem toe. Haar adem rook naar wijn. Hij streek met zijn duim over haar tepel, die gezwollen was onder de dunne stof van haar blouse, en ze mompelde zachtjes. Haar haar viel losjes langs haar gezicht. Haar lippen gingen van elkaar, een heel klein stukje maar.

‘Jezus, ik wil met je neuken,’ zei hij zonder zich te verroeren.

Ze hoorden voetstappen op de trap en Frankie ging weer naast hem op de grond zitten. Ze sloeg haar benen over elkaar en streek haar haar achter haar oren.

‘Sorry,’ zei Irene, die de kamer binnenkwam met haar armen vol lakens. Ze had een dikke badjas aan, met een ceintuur om haar middel en de mouwen opgerold, en ze had haar gezicht gewassen. Haar haar was uit haar smalle gezicht geborsteld en ze rook naar lavendelzeep, nachtcrème en vagelijk naar braaksel. ‘Clemmie had overgegeven. Ik heb haar gewassen en de lakens verschoond.’

‘Ik had je moeten helpen,’ zei Adrian. ‘Sorry. Had me maar geroepen.’

‘Het arme kind,’ zei Frankie. ‘Kan ik iets doen?’

‘Nee, hoor.’ Irene keek hoe ze daar zaten, dicht bij elkaar. Het gezicht van haar man zag rood. ‘Wil je nog koffie?’

‘Nee, ik ga. Mijn taxi had er allang moeten zijn.’

En toen even later de voordeurbel ging trok Frankie haar dikke jas aan, deed een fluwelen sjaal om, pakte haar tas, kuste Irene op beide wangen, met haar handen op haar smalle schouders, en toen legde ze een hand op Adrians dikke, warme hoofd en nam nonchalant afscheid van hem.

‘Tot kijk,’ zei hij gemoedelijk toen ze wegging, ook al moest hij moeite doen om niet hardop te kreunen. Hij werd zo overspoeld door wellust en schuldgevoel dat hij het verschil tussen die twee niet meer voelde.

2

‘HET IS GOED GEGAAN, VIND IK,’ ZEI IRENE. ‘VOND JE HET leuk?’

‘Ja, hoor,’ zei hij. ‘Heel leuk. Bedankt, je hebt een hoop moeite voor me gedaan.’

‘Ach...’ Ze keek op hem neer. ‘Het was het minste wat ik kon doen.’

‘Bedankt,’ zei hij nog een keer. Hij keek in haar openhartige grijze ogen met de kraaienpootjes, en toen naar haar brede mond, met de lichte, kammavormige rimpeltjes eromheen.

‘Gaat het een beetje?’

‘Ja, hoor. Alleen een beetje moe. Irene?’

‘Mm-mm.’

‘We zouden eens een tijdje samen weg moeten gaan. Net als vroeger.’

‘Naar bed,’ zei ze, denkend aan hun krediet bij de bank, haar agenda, oppas voor de kinderen en heimwee.

‘Ik meen het. Naar de zon in februari, wij samen. De kinderen redden het nu wel. Het is zo lang geleden. We zouden...’

‘Kom,’ zei ze, en ze stak haar hand naar hem uit. Toen hij die pakte zag hij dat haar nagels afgekloven waren en dat haar trouwring los om haar vinger zat.

‘En de troep dan?’

‘Laat maar staan. Die ruimen we morgen wel op.’

Hij keek toe hoe ze de badjas uittrok en aan het haakje aan de deur hing. Ze was bleek, met sproetjes op haar schouders, een moedervlek op haar heup en duidelijk zichtbare ribben. Vroeger was ze slank en snel geweest – net een vlammetje, had hij ooit tegen haar gezegd, overspoeld door liefde; als een wilde bloem – maar nu was ze mager. Hij kon de pezen in haar armen zien, en haar vel zat niet meer strak. Hij deed zijn best om haar niet te vergelijken met dat andere stralende lichaam, dat als een rijpe vrucht door de camouflerende bladeren heen schitterde, en toen Irene naast hem kwam liggen in het bed dat ze al tien jaar deelden, sloeg hij zijn arm om haar heen en trok haar tegen zich aan, waarbij hij haar ruggengraat scherp als een ritsluiting tegen zijn borst voelde.

‘Ik ruik nog naar braaksel.’

‘Dat geeft niet.’

Hij legde een hand op haar platte buik, tussen de uitstekende heupbotjes. Ze bleef volkomen stilliggen, zonder hem af te wijzen of aan te moedigen.

‘Ik hou van je,’ zei hij in haar haar. Zijn hoofd tolde en hij werd een beetje misselijk wanneer hij diep inademde. ‘Je weet toch dat ik van je hou?’

‘Mm-mm. Ik ook van jou.’

Hij liet zijn hand naar beneden glijden. ‘Irene?’

‘Mm-mm?’ Ze bleef roerloos liggen. Ze had haar ogen wijdopen en staarde in het donker.

‘Laat maar. Slaap lekker.’

Ze murmelde zachtjes iets en hij draaide zich op zijn rug, met een arm over zijn ogen, en het was alsof de muren op hem af kwamen.

Irene staarde uit het slaapkamerraam. Ze liet de deur altijd op een kiertje staan, zodat ze ’s nachts de kinderen kon horen, en er viel een strook vaag geel licht vanaf de overloop op de vloerbedekking. Ze wachtte tot Adrians ademhaling zwaarder werd en stapte toen uit bed, trok haar badjas aan en liep naar de kamer waar Clemmie en Agnes samen sliepen. Hun twee lage bedjes werden gescheiden door een smalle ruimte die tijdens hun spelletjes de ene keer een rivier was, dan weer een fel vuur of een diepe kloof, waar ze heldhaftig overheen sprongen, al sprong Agnes vaak mis, zodat ze met kre-

ten van frustratie en ellende op de houten vloer belandde. Clemmie lag met haar hoofd op een handdoek, met een emmer naast haar bed. Ze had vuurrode wangen en toen Irene een hand op haar voorhoofd legde, voelde dat klam aan. Haar rug was gloeiend heet. Er hing een zware, zure lucht om haar heen.

Irene wist dat ze niet meer zou kunnen slapen, ook al was ze een paar uur geleden tijdens de film overmand geweest door vermoeidheid en had ze haar ogen opengesperd om wakker te blijven. Ze was extra recht op haar kussen gaan zitten en had kleine slokjes genomen uit het glas wijn waar ze de hele avond mee had gedaan; tegenwoordig nam ze nooit meer dan één glas wijn bij het eten, en zelfs dat liet ze vaak vrijwel onaangeroerd staan. Ze ging even naar Sasha kijken en stommelde toen naar de keuken, waar de borden hoog opgestapeld stonden in de gootsteen en de tafel schuilging onder vieze glazen, lege bierflesjes, verfrommelde servetten en hompen brood.

Ze stopte Clemmies lakens in de wasmachine, deed een paar rubberhandschoenen aan, haalde alle borden uit de gootsteen en vulde die met heet water en afwasmiddel. Ze ging methodisch te werk: eerst het bestek, daarna de glazen en tot slot de borden en schalen. Ze leegde de asbakken en goot wijn- en bierflessen leeg voordat ze ze klaarzette voor de glasbak. Ze legde de kussens terug op de stoelen, stofzuigde het kleed, pookte met de stofzuigerslang in stoffige hoekjes en zoog kruimels, stof en gekleurde kralen op, die ratelden in het oude apparaat. Hoewel haar ogen brandden van vermoeidheid zou ze nu onmogelijk kunnen slapen, en het gaf haar een tevreden gevoel om de kamer in de oude staat terug te brengen, alles precies op zijn plaats te zetten en te weten dat het de volgende dag zou zijn alsof er de avond ervoor niets was gebeurd.

Het was drie uur 's nachts. Ze stelde zich alle andere mensen voor die nu wakker waren en de liefde bedreven, pillen innamen, gedichten schreven, snikkend op hun hoofdkussen lagen, pasgeboren baby's aan hun gekloofde tepels legden, naar de gordijnen starden en wachtten tot er een streep grijze dageraad verscheen. In het keukenkastje stonden diverse doosjes thee: citroen-gember, citroenverbena, zwarte bessen, munt, kamille en iets wat 'rustgevend' zou moeten zijn en muf rook, naar hooi of oude geraniums. Ze deed een

zakje citroen-verbena in een beker, goot er kokend water op, hing de gewassen lakens over de radiator en ging toen in de donkere huiskamer op de bank zitten, met opgetrokken benen en de beker in haar schrle handen. Ze nipte aan de thee met haar gezicht in de geurige damp. De regen gutste tegen het raam; ze trok huiverend de ceintuur van haar badjas steviger aan.

Slapeloosheid werpt een kil licht op de zaken. Die avond had ze eindelijk voor zichzelf toegegeven, toen ze Adrian op tv zag, dat ze er niet meer in geloofde dat hij ooit zou slagen als acteur, en dat ze daar waarschijnlijk al heel lang niet meer in geloofde. Zijn gezicht, dat in het echt levendig en sensueel was, had op tv vreemd vaag en ongedenkwaardig geleken, als een overontwikkelde foto. Ze zag tot haar verbazing iets wat ze eigenlijk nooit eerder had gezien: dat hij kaal en dikker begon te worden en een beetje een onderkin kreeg. Ze had zich omgedraaid om te kijken hoe hij naar zichzelf keek. De grijns van zelfspot die ze eerder die avond had gezien was van zijn gezicht verdwenen en hij zat ernstig en aandachtig te kijken. Ze besefte met een schok van medelijden dat hij tevreden was met wat hij zag; zijn lippen prevelden de teksten van zijn evenbeeld mee en hij lachte schuchter. Haar hart trok samen. Ze stak haar hand uit om een kneepje in zijn arm te geven, maar hij keek niet op. Hij had geen flauw benul.

Ze had een leeg, hol gevoel van vermoedigheid, paniek en liefde. Ze kon zich niet voorstellen dat ze ooit nog naar hem, of iemand anders, zou verlangen. Maar de truc was om daar op dit nachtelijke uur niet aan te denken.

Irene was op de bank in slaap gevallen en schrok tegen zes uur verkleumd en stijf wakker. Even wist ze niet waar ze was. Sterker nog, ze had het verontrustende gevoel dat ze niet eens wist wíe ze was, en dat haar schedel een zee van opkomende gevoelens en elkaar eindeloos opvolgende herinneringen bevatte die van iedereen konden zijn. Ze bleef doodstil liggen, met haar vingers op de ruwe stof van de bekleding, en wachtte tot het allemaal terug zou komen. Toen haar ogen aan het donker gewend waren, zag ze de fauteuils, de tafel die nog tegen de muur geschoven stond en de trap met het vage schijnsel van het licht op de overloop. Wat ze niet zag kon ze erbij

bedenken: het vloerkleed onder haar, met de kale plek onder de tafel, en het zigzagpatroon op de kussens van de stoelen. Ze ging rechtop zitten, wreef in haar ogen en stond op.

Net toen ze in bad zat, glibberig van de olie, werd Agnes wakker. Ze kwam de badkamer in gebeend, met zware voetstappen op de tegels, haar oogjes glimmend onder haar warrige lichte haar.

‘Is het al morgen?’ vroeg ze.

‘Bijna.’

Zonder verder nog iets te zeggen trok Agnes haar nachthemd uit en stapte in het water, tussen de benen van haar moeder, waar ze als een tevreden boeddha bleef zitten, tot aan haar kin onder water. Ze pakte het stuk zeep van de badrand, keek er nieuwsgierig naar en beet erin. De zeep vloog uit haar mollige knuistje, maar een paar tellen lang veranderde haar gezichtsuitdrukking niet. Toen deed ze haar mond open en slaakte ze een schorre kreet, terwijl de paperige stukjes zeep van haar schuimende tong vielen en ze wild met haar armen in het water begon te maaien.

‘O Aggie, nu doe je het wéér,’ zei Irene. ‘Hup, eruit. We moeten je mond net zo lang spoelen tot de zeepsmaak weg is.’

Ze hees zichzelf uit bad en tilde Agnes, die nog altijd als een bezetene brulde, over de badrand. Ze spartelde met haar natte beentjes en Irene verloor de grip op haar lijfje, dat glad was van de badolie; ze was net een dikke, kronkelende paling.

‘Uitspugen,’ zei Irene, terwijl ze een plastic bekertje vulde met water. ‘Weg ermee.’

‘Hoe-oeoeoe.’

‘Spugen.’

‘Je hebt me wakker gemaakt. Waarom heb je geen kleren aan?’

‘O Clem, het spijt me. Voel je je al wat beter? Je moet in bed blijven.’

‘Hoe-oeoeoe.’

‘Wat is er met haar? Is zij ook ziek?’

‘Nee, niks aan de hand. Ga maar weer naar bed. Spugen, Aggie.’

‘Ik heb gedroomd dat ik kon vliegen.’

‘Dat is fijn,’ zei Irene afwezig en ze spoelde Aggies krijssende mond met koud water.

‘Helemaal niet. Ik vloog overal tegenaan. Tegen ramen en koeien en zo. Het deed pijn.’

‘Dat komt waarschijnlijk doordat je ziek bent.’ Irene bekeek Clem aandachtig: haar huid zag wasachtig bleek en haar korte haar was vochtig en stond in piekjes rechtop. ‘Mensen dromen vaak heel gek als ze ziek zijn. Ik droomde altijd dat ik achternagezeten werd door reuzenmieren die op hun achterpoten stonden.’

‘Hadden ze gras in hun bek?’

‘Wat?’

‘Hoe-hoeoeoeoe.’

Om acht uur had Irene ontbijt gemaakt voor Agnes, die ’s morgens alleen witbrood zonder korstjes met aardbeienjam zonder pitjes at; ze had Clems temperatuur opgenomen – bijna 38 graden, en ze rook nog steeds naar nat beddengoed –, ze had geluisterd naar Sasha die oefende voor haar piano-examen, met haar dunne been-tjes in een gestreepte maillot op de pedalen gedrukt, haar vingertjes pedant de juiste noten kiezend en het puntje van haar tong roze uit haar getuite mond, en nu ging ze bij Adrian kijken, die vast lag te slapen op zijn rug, met een hand voor zijn ogen, één voet onder het dekbed uit en zijn ademhaling haperend, half snurkend. Ze gooidde zijn vuile was in de mand in de hoek en pakte toen, omdat ze voorlopig nog niet hoefde te gaan werken, een oude broek en een trui van de stoel en een schone onderbroek en sokken uit de la. Hij ging verliggen, werd bijna wakker, trok het dekbed steviger om zich heen en keerde haar de rug toe. Ze negeerde de enorme woede die ze ergens diep vanbinnen voelde en pakte de halfvolle bekers koude thee van zijn nachtkastje.

Adrian keek vanachter de beschutting van zijn arm naar haar. Ze had een vormeloze vale spijkerbroek aan en een mosterdkleurig sweatshirt dat ooit van hem was geweest, met rafels aan de mouwen. Haar haar was piekerig op de plek waar ze haar hand erdoorheen had gehaald. Tegenwoordig droeg ze wijde, functionele kleding en zat ze geen moment stil – nu raapte ze weer van alles van de grond en veegde ze de vlekken van de spiegel. Ze was altijd bezig, alert, geen moment rust, en ze liep voortdurend rond – met die hoge wreven van haar – alsof ze ieder moment kon gaan hollen; haar ogen schoten alle kanten op wanneer ze tegen hem praatte, op zoek naar dingen om te doen. Toen hij haar leerde kennen, had ze soepele

rokjes gedragen waaronder je haar slanke benen goed kon zien, met kleurige truitjes, en ze had lang, goudblond haar gehad dat prachtig over haar rug viel. Maar tien maanden geleden had ze het helemaal kortgeknipt, midden in de keuken alle lokken met de schaar bewerkt tot ze in uitwaaierende plukken op de tegels belandden, en nu was haar gezicht vreemd bloot en kinderlijk. In de zomer kreeg ze zelfs op haar lippen sproeten: hij herinnerde zich de eerste keer dat hij haar op die brede mond had gekust en haar tijdens het zoenen had voelen glimlachen. Al die jaren terug. Ze had ook sproetjes op haar rug, en op haar dijen, tussen dat goudkleurige dons, en op haar ruwe handen, haar polsen en zelfs een paar op haar knieën. Hij keek naar haar, naar die koppig gebogen schouders en de manier waarop ze fronsend naar de grijze lucht keek en op de zijkant van haar nagels beet.

‘Ik sta zo op,’ mompelde hij moeizaam. Zijn tong was van leer.

Maar hij bleef nog minutenlang liggen en deed zijn best om niet aan gisteravond te denken, wat trouwens nog vanochtend leek, en het was zo onwerkelijk en onwaarschijnlijk als een droom die je je niet goed kunt herinneren maar die je niet uit je hoofd kunt zetten.

3

HET ZOU NOG BIJNA DRIE WEKEN DUREN VOORDAT ADRIAN Frankie weer zag. Na die avond waarop hij haar niet had gekust had hij vele malen overwogen haar te bellen, maar altijd in het besef dat hij het niet zou doen. Hij kende haar nummer inmiddels vanbuiten, al bleef hij zijn best doen om het te vergeten. Gedurende de week waarin hij was ingehuurd om bij Gary in de zaak het archief bij te werken, of de vrijdagavonden en zaterdagochtenden wanneer hij toneel- en zangles gaf aan jonge pubermeisjes die dachten dat ze actrice wilden worden omdat ze graag in het middelpunt van de belangstelling stonden, of omdat hun moeders ‘talent’ bij hen hadden bespeurd, of in de uren waarin hij thuis wat rondlummelde en overdag televisiekeek en nog maar eens een biertje openmaakte, stelde hij zich voor hoe het zou zijn om de hoorn bij zijn oor te houden en haar te horen ademen en praten. Misschien zou ze stomverbaasd zijn: ‘Adrian? O ja, dié Adrian.’ Of kil en afkeurend. Verontwaardigd en opgelaten. Of misschien zou er een man opnemen en hem vragen of hij een boodschap kon doorgeven. Maar soms stond hij zijn fantasie toe haar een omfloerste, gretige stem te geven... Natuurlijk, zodra hij zijn hand op de hoorn legde, wist hij dat het belachelijk was, gevaarlijk, iets wat hij niet eens mocht overwegen; het zweet brak hem uit bij de onmogelijke gedachte alleen al. Hij dacht aan Irene, met haar korte haar en haar sjofele spijkerbroek, en hij wachtte tot ze terugkwam van haar werk, lopend naast haar fiets

met Aggie in het zitje en de twee andere kinderen hollend ernaast. Iedereen mocht Irene graag; ze was vurig en trouw en volhardend; ze zei waar het op stond en je kon haar vertrouwen. Maar de mensen begrepen niet hoe ze het allemaal voor elkaar kreeg: haar werk, de kinderen en – hier begonnen ze samenzweerderig te fluisteren – je weet wel, alles. Die lieve Irene, zeiden ze dan. Die arme Irene.

Vroeger was Irene onderwijzeres geweest op een basisschool, maar nu gaf ze les aan dyslectische kinderen, en af en toe ook aan volwassenen met dyslexie. Ze werkte in een grote, koude kamer op de begane grond van een groot grijs pand in het noorden van Londen, een pand van de Quakers. In de kamer was een kleine haard, er hing een schoolbord aan de muur, onder de tafel stond een doos met gehavend afgedankt speelgoed, en een erker bood uitzicht op een saai park waar de wind vuilnis en dode bladeren doorheen blies. In de loop van het jaar was ze de mensen gaan herkennen die er wandelden of met hun boterhammen en boeken op de twee bankjes gingen zitten. Ze kende de vrouw die door het park werd gesleurd door twee rode setters die aan hun riem trokken; de zwerver met het vuurrode gezicht en de fletsblauwe ogen die iedere dag klokslag elf uur verscheen met zijn supermarktkarretje vol uitpuilende plastic tassen en dan op het achterste bankje roerloos onafgebroken naar de onvolgroeide rozenstruikjes staarde, alsof hij zichzelf had leren beschermen tegen de afkeurende blikken door zich voor te doen als het zoveelste armzalige voorwerp in het stadsbeeld; en de magere, donkere man met de zonnebril die iedere lunchpauze naar het park kwam met zijn krant, zijn plastic bakje sla en een groene appel, die hij opwreef aan zijn broekspijp voordat hij erin beet.

Op maandagochtend beoordeelde ze meestal de nieuwe pupillen die de onderwijspsycholoog naar haar toe had gestuurd, leerlingen van de scholengemeenschap uit de buurt. Ze liet hen een eenvoudige tekst opschrijven, rijtjes getallen nazeggen of klanken uit een woord isoleren. Dan keek ze toe hoe moeizaam ze hun taak verrichtten, worstelend met hun pen terwijl ze verwrongen en verdraaide benaderingen van letters produceerden die over de bladzijde tuimelden en ze hun best deden om door de mist in hun hoofd heen bij een betekenis uit te komen, hun gezichten vertrokken in

gekwelde concentratie. De andere dagen, behalve vrijdag, gaf ze les, meestal aan twee kinderen tegelijk. Vaak waren zij de enigen in het oude pand en soms, wanneer de kinderen over hun werk gebogen zaten, had de stilte iets zwaars en slaapverwekkends. Het gekras van pennen, het geluid van rekenmachientjes, het zachte geritsel wanneer er een bladzijde werd omgeslagen, een kind dat onrustig op zijn stoel heen en weer schoof en aan zijn warme, tollende hoofd krabde.

Normaal gesproken werkte ze tot halfzes 's avonds, en het kostte haar vijftientig minuten om haar spullen in haar fietstas te stoppen, haar gele regenjack aan te trekken en over de drukke weg, tussen de toeterende auto's en uitlaten die dikke rook uitbraakten, naar de oppas en van daaruit het korte stukje naar huis te fietsen – soms iets langer in de winter, wanneer de tocht zwaarder leek door het donker en de kou en wanneer het water uit de plassen opspatte rond haar enkels, haar benen met modder besmeurde en in haar schoenen sijpelde.

Als haar werk het toeliet – woensdagmiddag bijvoorbeeld, wanneer ze ruim twee uur vrij had, of vrijdagochtend, en op dinsdag, wanneer de lunchpauze dikwijls extra lang was – ging ze vaak naar de bioscoop, op drie minuten lopen van haar werk. Het was geen groot glanzend complex met kale buitenmuren, tientallen zalen, kaartjesautomaten en zelfbediening voor emmers popcorn, maar een particulier bioscoopje dat betere tijden had gekend en dat een beperkt aanbod had. De roodpluchen stoelen hadden kale randjes, er zaten vlekken in de vloerbedekking en de vrouw in het glazen hokje bij de ingang was ook oud en versleten, met uitgezakte borsten, een snorretje, geblondeerd haar en een rimpelig hanggezicht. Ze heette Elspeth, had altijd kauwgum in haar mond en liet Irene soms gratis binnen, vooral wanneer ze halverwege de voorstelling aankwam, hetgeen regelmatig gebeurde, of wanneer Elspeth wist dat Irene de film al eerder had gezien, soms al meerdere keren – zoals het geval was met *The Sixth Sense* (vier keer), *City of Gods* (drie), *About Schmidt* (drie) en *Catch Me If You Can* (twee). Irene vertelde nooit iemand over die uitstapjes; soms ging ze zelfs met Adrian of vriendinnen naar dezelfde film zonder te zeggen dat ze hem al had gezien. Het gaf haar een vreemde kick, een stiekeme tinteling, om

te beseffen dat een paar uur lang niemand enig idee had waar ze was.

Deze woensdag – een week voor Kerstmis, twee dagen voor het einde van het semester, de dag nadat ze tot twee uur 's nachts chocoladekoekjes en rozijnencakejes had gebakken voor de kerstviering op school – ging Irene voor de tweede keer naar *Adaptation*. Ze kocht een kaartje, haalde een reep melkchocolade en een kop bittere, sterke koffie en ging de zaal in. Eerst dacht ze dat hij leeg was, maar toen zag ze dat er op de achterste rij een man zat die een boterham at en naar de reclame keek die net begonnen was, dus ging ze een paar rijen naar voren zitten, aan de andere kant van de zaal. Ze pakte het systematisch en geroutineerd aan. Nadat ze zich van haar jas en sjaal had ontdaan, maakte ze haar hoge schoenen los en trok die ook uit. Ze schakelde haar mobiele telefoon uit en stopte hem in haar tas, leunde achterover in de stoel, legde haar jas als een deken over zich heen en scheurde het papier van de chocolade, die ze langzaam opat tussen kleine slokjes koffie door. Het was warm binnen, en heerlijk donker, en ze wist dat Sasha en Clem nu op school hun boterhammen opaten in een zaal waar het naar zweet en boenwas rook, en dat de oppas Aggie naar de peuterspeelzaal had gebracht, waar ze verf op enorme vellen dik wit papier klierde en leerde zingen, met bijbehorende gebaren, over drie aapjes die op een bed sprongen. Iedereen was veilig. De muziek en de stemmen die galmend van het doek kwamen vormden een geruststellende muur tussen haarzelf en de buitenwereld en schermde haar af van de vochtige, grijze kou. De begintitels verschenen in beeld. Irene wachtte tot de spanning van haar af zou glijden.

Vandaag viel ze na tien minuten in slaap. Nicholas Cage, met zijn writer's block, zat voorovergebogen over het toetsenbord toen ze haar ogen niet meer kon openhouden. Haar mond was gevuld met de smaak van chocolade en haar lichaam voelde warm en zwaar onder de kriebelende wollen jas. Zijn woorden werden eentonig gedreun terwijl ze zich in haar stoel nestelde en haar hoofd op haar gebogen arm legde. Ze gaf het op en liet zich gaan. Toen ze op een gegeven moment wakker werd zag ze een man met dun, sluijk haar en een tandeloze glimlach door grijs troebel water waden, en later werd ze opnieuw wakker toen luide schoten haar dromen binnengedrongen waren en voor verwarring hadden gezorgd, en haar blik

ging naar een groot, zorgelijk gezicht met ruwe wangen waar tranen over liepen.

Tijdens de aftiteling ging ze rechtop zitten, knipperde een paar keer met haar ogen en rekte zich geeuwend uit. Ze haalde haar handen door haar haar, trok haar schoenen weer aan, strikte de veters, at het laatste stukje chocolade op en maakte een propje van het folie, dat ze onder de stoel voor haar mikte. Je moet uit de grenzeloze wereld van de slaap altijd weer terugkeren naar je beperkte, labyrintische zelf. Ze trok haar jas aan, deed haar sjaal om en liep naar de uitgang.

Die avond, slechts een paar dagen voor Kerstmis, zouden Adrian en Irene naar het feestje gaan dat Karen altijd gaf vlak voor de kerst, waar ze champagnecocktails schonk – een suikerklontje met een druppel bitter, een flinke scheut brandewijn en mousserende wijn – waarvan iedereen praatziek en aangeschoten werd voordat het eerste glas leeg was, en stomdronken bij het tweede.

Adrian was beneden met de oppas en schreef het nummer op waar ze hen in geval van nood zou kunnen bereiken; het was niet ver en ze zouden binnen een paar minuten thuis kunnen zijn. Irene was zich boven aan het omkleden. Ze probeerde een kort zwart jurkje dat geschikt was voor iemand die jonger was dan zij, een rode jurk die haar niet stond, hoewel ze zichzelf er vroeger altijd heel mooi in had gevonden, en een oud fluwelen exemplaar met een wittige vlek – tandpasta of pap? – op de voorkant, dat ze dus niet aan kon. Uiteindelijk trok ze de zwarte zijden broek met wijde pijpen aan die ze altijd droeg, met een ivoorkleurig mouwloos jurkje met kleine bloemetjes erop geborduurd. Dat had ze van Adrian voor haar verjaardag gekregen, maar ze had nog geen gelegenheid gehad om het te dragen. Ze bekeek zichzelf aandachtig in de spiegel en vond dat het truitje haar op de een of andere manier niet stond; ze leek er schriel en bleek in. Toen ze Adrian ongeduldig hoorde roepen dat ze moest opschieten en dat ze te laat zouden komen, haalde ze haar schouders op. Ze deed oorbellen in en bracht rode lippenstift aan, waardoor haar mond eruitzag als een gapende wond in haar bleke gezicht. Even staaarde ze afkeurend naar zichzelf en toen boende ze haar lippen schoon.